

BYGGMESTERFORBUNDET

TØMRER

DYKTIGE FAGFOLK - STERKERE SAMMEN

Les hva Bygg-
mesterforbundet
kan gjøre for din
tømrerbedrift

TØMRER STIAN STENSETH, TRE TOMMER:

- Det vi ikke kan sjøl
får vi i Byggmester-
forbundet

VELKOMMEN

DAGLIG LEDER

Knut Strand Jacobsen

Velkommen i Byggmesterforbundet!

Byggmesterforbundet er både bransjeorganisasjon, aktiv fageier og et samlingspunkt for det desidert største byggfaget, som er tømrerfaget. Vi er tømrerfaget!

Vi føler oss ganske spreke til å være 104 år gammel. Faktisk så spreke at vi i fjor åpnet forbundet for medlemskap for tømrerbedrifter. Fremdeles utgjør bygg- og tømremestere med ansatte tømreere den største delen av medlemmene våre. I tillegg har vi medlemmer med både teknisk

fagskole-, bachelor- og masterutdanning innen bygg.

Byggmesterforbundet ble opprettet i 1919 ved at laugene dannet en landsammenslutning. I dag er laug endret til lokalforening, og de utgjør fremdeles forbundets grunnmur. Forbundet består i dag av 16 lokalforeninger, foruten et

UTGIVER

BYGGMESTERFORBUNDET

BESØK: Sørkedalsveien 9, 2. etg., 0369 Oslo
POST: Postboks 5475 Majorstuen, 0305 Oslo
TELEFON: 23 08 75 77
E-POST: hei@byggmesterforbundet.no
www.byggmesterforbundet.no

Bransjeorganisasjon for profesjonelle byggefirma

Byggmesterforbundet er et talerør og bransjefellesskap for profesjonelle bedrifter med fagstolthet til tømrerfaget. Vi jobber blant annet for et seriøst arbeidsliv, like konkurransevilkår, rekruttering og kompetanseheving i bransjen vår. Vi bistår og yter direkte medlemsservice til våre medlemsbedrifter. Byggmesterforbundet er tilknyttet landsforeningen Bygghåndverk Norge (BHN). BHN er en frittstående organisasjon som skal være en tydelig stemme og samlende kraft for alle bygghåndverksfagene.

hundretalls bedrifter i områder der vi ikke har lokalforeninger.

Rammevilkårene til den norske tømmerbransjen og medlemsbedriftene er forbundets viktigste oppgave. Derfor er vi aktivt med i politisk påvirkning, både for næring og lønns- og arbeidsgiverutvikling. Håndverks- og tømmerutdanningen, rekruttering til faget, nye målgrupper for utdanningen og fullføring av utdannelsen er veldig viktig. Service og tjenester til medlemsbedriftene innbefatter for øvrig både faglig, juridisk og politisk rådgivning og støtte.

Seriositet og kompetanse er vårt fags grunnlov. Mesterbrevet er en garanti for dette, og medlemsbedriftene i vårt forbund har denne kjernekompetansen. Dette ønsker vi å styrke. Samtidig er bedrifter som på andre måter deltar og styrker tømmerkompetansen velkomne.

Medlemskap i forbundet gir fordeler til medlemmet, og medlemskapet gir fordeler til andre medlemmer. Det er et lærerikt, hyggelig og nyttig fellesskap, hvor lokale og sentrale medlemsmøter, landsmøter og tillitsarbeid utgjør limet.

Forbundet støtter medlemmene på ulike måter. Fagavdelingen har stor kompetanse i utdanning, byggregler, bygningsfysikk, kvalitetsstyring og HMS. Juridisk avdeling støtter spesielt innen kontrakter og arbeidsgiverspørsmål. Rådgivning og kurs- og opplæringsvirksomhet er en viktig del av arbeidet. Tillitsvalgte, regionledere og aktive lokalforeninger sørger for nærhet til medlemmene og samarbeid.

Byggmesterforbundet har eierskap til flere selskaper som styrker medlems tilbudet og gir medlemsbedriftene særfordeler: **Byggmesterforsikring AS, Byggmesteren, BliMester, E-Håndverk AS og Proresult AS.**

I våre konsepter inngår utvikling av

Utdanningens beste verktøy

e-Håndverk AS er et nydannet selskap vi eier sammen med de største opplæringskontorene innen tømmerfaget, med en digital læringsplattform for bransjelære, lærlingeadministrasjon og e-læring generelt. Bildet er hentet fra et møte om e-læring: (f.v.) Harald Hansen, Opplæringskontoret for tømmerfaget i Oslo og Akershus, Knut Strand Jacobsen, Øivind Ørnevik og Mona Veslum i Byggmesterforbundet.

nye medlemstilbud og løsninger som for eksempel innkjøp av varer og tjenester og nye rådgivningstjenester på nettsider og telefon.

De siste par årene har Byggmesterforbundet utviklet sin posisjon. Det har vært viktig å danne en motpol til de siste tiårenes industrialisering og internasjonalisering av byggenæringen.

Bygghåndverk Norge er en ny paraplyorganisasjon som vi har dannet sammen med Malermestrenes Landsforening for å ivareta saker som deles med andre håndverksfag. Det er svært arbeidsintensive fag, det vil si at vår drift i stor grad er avhengig av mennesker med riktig kompetanse. Vi søker samarbeid med alle relevante organisasjoner og spesielt på sak, der vi deler interesser med hele byggenæringen.

Foruten svennebrevet, gjør nyere utdanninger og krav om godkjenning, strukturer, teknikker og fri konkurranse at det er mer komplisert å beskrive kompetansen i hele tømmerfaget. Det har gjort at både bransje og forbund må tilpasse seg. Byggmesterforbundet er til for hele tømmerfaget.

En innmelding koster ingen ting de første 6 månedene, og er heller ikke spesielt dyrt deretter. Tjenestene, nettverket og fordelene sørger for inndekning og mer til. Våre tjenester brukes av hundrevis av medlemsbedrifter hver dag, og vårt varemerke er personlig service, godt samhold og livslang læring.

Vi kan bare si: Prøv oss!

Alt-i-ett-system for dokumentering i byggeprosjekter

Prøv oss gratis

57 86 00 06
proresult.no

proresult

HMS / KS
Kalkulasjon
Planlegging
Byggesøknad
Maskinoversikt
Mannskapsliste
Kompetanse
Timeføring
Kjørebok
Utlegg

**BYGGMESTER
FORSIKRING**

**HÅNDVERKSBEDRIFTENS EGEN
FORSIKRINGSSPESIALIST SIDEN 2003**

Det er vi som virkelig kjenner behovene til byggenæringen

bmf.no

firmapost@bmf.no

64 86 46 00

- Det vi ikke kan sjøl får vi i Byggmesterforbundet

- Med Byggmesterforbundet i ryggen er vi alltid oppdaterte på tømmerfaget, HMS, juss og forsikringer, sier tømrer og daglig leder Stian Stenseth (40) på Mysen.

Stenseth ser bort på det gamle kommunehuset i byen. Fasaden på det staselige trebygget fra 1920 etterisoleres med trefiber, ny vindspærre og grankledning fra lokal skog.

- For tre år siden var jeg eneste ansatt i Tre Tommer. Nå er vi 16 ansatte, fire lærlinger og to utplasseringselever. Jeg tror vi har fått et godt rykte i Mysen og Eidsberg, innrømmer Stenseth.

I fjor vant lærebedriften en del av rammeavtalen med Indre Østfold

kommune om bygningsmessige vedlikehold i Eidsberg og Trøgstad.

- Den avtalen er god å ha nå som tidene er litt usikre. Jobbene er varierte og lærerike for både tømrerne og lærlingene, sier Stenseth.

Ledelsen i Tre Tommer AS er Stian, broren Remi Klipper og Sven Richard Skaug. Remi og Sven Richard er byggmestere, mens Stian har teknisk fagskole og skal søke om mesterbrevet.

- Tre Tommer AS har topp kompe-

tanse, flinke tømre og nok arbeid. Hvorfor trenger dere Byggmesterforbundet?

- Regnestykket er enkelt: Vi får mye mer igjen som medlem enn vi betaler for, fastslår Stenseth.

Rabatt- og cashbackavtalene som følger med medlemskapet betaler hele kontingenten til Byggmesterforbundet.

- Derfra har du alle de andre godene gratis, så for oss er ikke dette noe å lure på.

Stenseth har jobbet i flere år som

– Markedet vårt endrer seg. For å drive seriøst må du kunne juss, men det kan ikke vi som bygger hus. Da er Byggmesterforbundet godt å ha i ryggen, sier Stenseth.

teknisk sjef og eiendomsforvalter i kommuner.

– Da skjønner du at det er helt umulig å være oppdatert på det juridiske. Min jobb er jo å skaffe nok jobber til tømrerne våre. Jeg er ikke interessert i juss, men jeg vet at vi må ha styring på en ordentlig måte.

Nå får han sjekket avtaler med juristene i Byggmesterforbundet før de inngås.

– Sånn må vi gjøre det. Du kan ikke ta sjanser!

Tømrerlærling Ole Viktor Blekken taper skjøter på fasaden til det gamle kommunehuset på Mysen. Stian Stenseth følger fornøyd med.

Håndverkere må stadig forholde seg til nye lover og regler. Snart kan de få krav til klimaregnskap og gjenbruk i vanlige boligprosjekter.

– Vi har bestemt oss for at disse tinga skal være en fordel for oss fordi kundene er opptatt av dem. Her mener jeg at Byggmesterforbundet gjør en viktig jobb. De følger med, påvirker politikerne lokalt og i Oslo og verner om håndverkernes interesser. Sånn at vi som skal drive ute i markedet blir så gode som mulig, sier Stenseth.

UTFORDRENDE DETALJER

På kommunehusets fasade er det mange utfordrende detaljer som må løses riktig. Det er sjelden Stenseth og tømrerne står fast i arbeidet, men da kan de ringe Byggmesterforbundet.

– Vi løser det meste sjøl. Men de gangene vi trenger det, så ringer vi fagavdelingen. Her møter jeg en super holdning. Det jeg liker best, er at fagsjefene ikke alltid gir meg rett fordi jeg er medlem. De snakker meg ikke etter munnen med noe svada. De vil at vi tømre og byggmestere skal være seriøse og hjelper oss med det, sier Stenseth bestemt.

Han liker at Byggmesterforbundet engasjerer seg i lokale saker som byggesaksbehandling og arealplaner.

– Vi tømre trenger en som snakker vår sak. Skal en enslig tømrer eller byggmester ta kampen om reglene for offentlige anskaffelser, arealplaner eller at kommunen slurver med byggesakene? Det blir for tungt. Det er mye motstand og de fleste gir opp, sier Stenseth.

Nå håper han at flere svennebedrifter

blir medlem i Byggmesterforbundet.

– Det er i oppstarten at du trenger kompetansen i Byggmesterforbundet aller mest. Jeg vet det er mange flinke og seriøse tømrerbedrifter der ute som ikke har mesterpapirene. Når de vel er kommet inn, så kan de med mesterbrevet inspirere dem til å videreutdanne seg om de vil og kan, sier Stian Stenseth på Mysen. ■

«Det kan være litt ensomt å være daglig leder i en mindre byggmesterbedrift. I Byggmesterforbundet får du kontakt med andre som har de samme utfordringene som deg selv.»

STIAN STENSETH

BYGGMESTER ODDLEIF HENRIKSEN, KRISTIANSAND:

Viktig faglig miljø i Byggmesterforbundet

- Det faglige miljøet jeg finner og muligheten til å hente kunnskap i et fagmiljø, er noe av det beste med å være medlem i Byggmesterforbundet, mener Oddleif Henriksen.

FAGMILJØ

Lærlingene Henrik Heffermehl og Tor Ove Vetrehus synes det er kjekt bygge hus med elementer og raskt få tett bygg. Oddleif Henriksen er enig.

Han har vært medlem lenge og benytter seg av forsikringer og garantiordninger som tilbys gjennom Byggmesterforsikring. Henriksen som driver BOH Bygg AS, har også jevnlig kontakt med juristene. Særlig i spørsmål knyttet til boligkunder.

- Da jeg startet egen virksomhet for snart 30 år siden, var det trygt og godt å ha Byggmesterforbundet i ryggen. Der var det folk med erfaring som jeg kunne søke hjelp hos når det trengtes. Nå har vi mer erfaring i eget hus, men jeg synes fortsatt det gir en trygghet å stå sammen i forbundet og ha fagkompetanse tilgjengelig, sier Henriksen.

Han er nestleder i Kristiansand Byggmesterforening og ivrer for at flere skal bli medlemmer i forbundet.

BOH Bygg AS har 48 ansatte, ni av dem er lærlinger. Sammen med Obos og

Roger Aamodt Eiendom, utvikler firmaet et stort boligområde ved Drangsvann. Her er det planlagt med 1.900 enheter når det er fullt utbygd om 20 år.

FAKTA

BYGGMESTER ODDLEIF HENRIKSEN, KRISTIANSAND

- Etablert i 1996 av Oddleif Henriksen.
- 48 ansatte som bygger nytt og rehabiliterer boliger og næringsbygg i Kristiansandsområdet.
- Driftsinntekter i 2022: 134,8 millioner kroner.
- Lærebedrift med ni lærlinger. Medlem i Byggmesterforbundet
- Oddleif Henriksen er nestleder i Kristiansand Byggmesterforening og leder for Opplæringskontoret for tømmerfaget i Kristiansand.

OPPFORDRER TIL MESTERBREV

– Vi er opptatt av å bygge kompetanse og har akkurat nå ni lærlinger. Dessuten er vi fem mestre. Tømrere som er interessert, blir oppfordret til å ta mesterbrevet, og får økonomisk støtte til det.

Henriksen brenner for å ta inn lærlinger, og ser det som den beste måten å rekruttere framtidige tømrere på. De aller fleste får jobb når svenneprøven er bestått.

LÆRLINGENE SKAL FÅ EN GODFØLELSE

Vanligvis har firmaet fem lærlinger. Det er forskjellige grunner til at de har så mange som ni nå.

– Tre av lærlingene nærmer seg svenneprøve, så vi er snart på vanlig antall igjen. Men vi tok inn fire ekstra fordi vi så noen gode kandidater vi bare ikke kunne si nei til. Noen er voksenlærlinger som vi gjerne har med oss. De er jo litt eldre, har arbeidserfaring og vet hva det vil si å jobbe, så de kan lett settes i arbeid. For lærlinger som kommer rett fra skolen, kan arbeidslivet bli en brå overgang.

– Men uansett bakgrunn, blir alle satt i skikkelig arbeid fra første dag. Ingen skal overlates til ryddejobbene, forsikrer Henriksen.

Han legger vekt på at lærlingene skal få en godfølelse og ha det hyggelig på jobben sammen med kollegene.

SAMLES FRA FLERE BYGGEPLASSER

– Miljøet er godt, og vi samles med de andre tømrerne og lærlingene jevnlig til sosiale og faglige samlinger på feltet. Så kan vi bli kjent med flere enn de vi jobber tettest med, sier lærlingene Tor

«Det gir en trygghet å stå sammen i forbundet og ha fagkompetanse tilgjengelig.» ODDLEIF HENRIKSEN

Sammen med to andre utbyggere, bygger BOH Bygg AS ut et stort område ved Drangsvann.

Ove Vetrehus (21) og Henrik Heffermehl (27).

– Sann skal det være, mener Oddleif Henriksen, han liker det han hører: – Vi legger opp til samlinger for alle de ansatte ca én gang i måneden. De arbeider på så mange forskjellige steder at det er

godt at de kan samles iblant. Så får de informasjon om bedriften og noe å spise. Vi startet med frokost, men de foretrekker visst ettermiddagsburger! At ansatte tar egne initiativ og møtes på fritida, er med på å skape godt arbeidsmiljø, mener Henriksen. ■

Som medlem i Byggmesterforbundet får din bedrift gunstige betingelser på mobiltelefoni gjennom vår avtale med Telenor!

Som bedriftskunde hos Telenor har dere også bl.a. tilgang til 24/7 kundeservice, sikkerhetstjenester og Norges raskeste mobilnett.

Se gode løsninger for bygg og anlegg:

Boligmappa BASIS

30% første år, 10% påfølgende år.

1 – 3 ansatte: ordinær 5 160,- **NÅ 3 612,-**
4 – 9 ansatte: ordinær 13 200,- **NÅ 9 240,-**
10 – 30 ansatte: ordinær 22 600,- **NÅ 15 820,-**
31 – 60 ansatte: ordinær 36 100,- **NÅ 25 270,-**

Gjelder nye brukere av Boligmappa, kampanjen gjelder frem til 1. juni 2023.

**BYGGMESTER
FORBUNDET**

Eksklusiv kampanje for medlemmer av Byggmesterforbundet.

Boligmappa

Fagsjefene har svar når medlemmene spør

**FAGSJEF
BYGGEREGLER**

**Jens-
Morten
Søreide**

**HVA LURER MEDLEMMENE PÅ
NÅR DE RINGER DEG?**

– Stort sett vil de ha råd om byggesak, søknader og byggesaksforskriften. Generelle spørsmål om plan- og bygningsloven er også populært. Medlemmene ringer fordi kommunen har fattet en avgjørelse de ikke er fornøyd med - og som ofte er feil.

Det beste med Søreides fagområde, er at mange saker lar seg løse.

– Min erfaring er at de fleste prosjekter går seg til. Ansvarlig søker må gjøre noen justeringer fordi de tolket regelverket feil første gang de søkte. Kunsten er å finne den nye løsningen som både kommune og kunde aksepterer, sier fagsjefen.

HVA BURDE FLERE SPØRRE DEG OM?

– Er det smart å underskrive denne kontrakten? Jeg synes det er leit å se flinke håndverkere havne i en juridisk knipe og rettssaker på grunn av dårlig skriftlighet. De tok ikke riktige forbehold i avtalen og får ansvar for ting i prosjektet de ikke burde hatt, sier Søreide.

**FAGSJEF
HMS/KVALITET**

**Tor Ole
Larsen**

**HVA LURER MEDLEMMENE PÅ
NÅR DE RINGER DEG?**

– At de sliter med å få på plass et passende HMS-system tilpasset egen bedrift. Svaret er at du skal følge lovverket, men det må være tilpasset bedriften slik at Arbeidstilsynet kan komme på anmeldte og uanmeldte tilsyn uten at man skal få overtredelsesgebyr. Da må du lage et system som faktisk sikrer dine arbeidere. Det kan være så enkelt som en rutine og en oppfølgingsplan for enkelte mindre bedrifter. Det må ikke være et svært system ment for store entreprenører eller som egentlig ikke er tilpasset vårt virksomhetsområde, forklarer Larsen

HVA BURDE FLERE SPØRRE DEG OM?

– Vær i forkant. Få inn risikovurdering som et fast innslag både i bedrift og på byggeplass. Veldig mange spør meg for sent, eller etter et tilsyn der de ble tatt med bukse nede. Når du har fått et overtredelsesgebyr på 100 000 kroner, er løpet som regel kjørt, altså. Det er mye penger. Sånne saker må løses i forkant. Lag et systematisk oppfølgingsløp for god HMS, spør hvis det er noe du lurar på, der er det mye penger å spare, sier fagsjef Tor Ole Larsen.

Vi får aldri enkle spørsmål

- Tømrerne og byggmesterne der ute er flinke. Når de en sjelden gang står fast, er det vårt ansvar å gi dem svar som de trygt kan bygge videre med, sier fagsjef Nils Jørgen Brodin i Byggmesterforbundet.

HVA LURER MEDLEMMENE PÅ NÅR DE RINGER DEG?

- Jeg får en del spørsmål om utdanning. Mye handler om innholdet i tømrerutdanningen, men også i mesterutdanningen, fagskoleutdanningen og ikke minst i kursvirksomheten vår, Byggmesterskolen.

- Jeg får også faglige spørsmål om fuktproblematikk knyttet til pågående prosjekter. Det er sjelden enkle spørsmål, og ofte er de i grenselandet mellom fag og jus, sier Ørnevik.

- Det er en del som kontakter meg fordi de vurderer å omskolere seg til å bli tømrere, søker råd om etter- og videreutdanning eller fordi de har meninger om hvordan de aktuelle utdanningene bør utvikles for å møte fremtiden, sier fagsjefen.

HVA BURDE FLERE SPØRRE DEG OM?

- I en ideell verden ville folk vært mer bevisst styrker og svakheter i egen kompetanse, og mer offensive når det gjelder å dele og diskutere denne. I neste omgang kunne dette gitt et viktig bidrag til oss som jobber med å forbedre og tilpasse fagutdanningen og videreutdanningene til morgendagens behov.

- Byggebransjen er veldig stor, og i kontinuerlig utvikling. Innovasjon og tilpasning av utdanningssystemet går ikke alltid like raskt, og ikke nødvendigvis i riktig retning, sier Ørnevik.

FAGSJEF KOMPETANSE

**Øivind
Ørnevik**

95 87 06 01

FAGSJEF BYGNINGSFYSIKK

**Nils Jørgen
Brodin**

HVA LURER MEDLEMMENE PÅ NÅR DE RINGER DEG?

- Mange tømrere er svært dyktige, så enkle spørsmål er det sjelden vi får. Vår fordel er at vi kan fordype oss i utfordringen til de som står ute på bygge-

plassen og skaffe et svar som de kan bygge på, svarer Brodin. Han får mange henvendelser om krav til løsninger, som ytelseskrav i TEK-en.

- En del lurere på fuktproblematikken før de skal velge en løsning til rehabiliteringer. Andre ringer mens de står midt i prosjektet. De sistnevnte kan ha fått et problem eller en reklamasjon som gjelder fukt, sier fagsjefen som også kan kalkulasjon. - Jeg har fulgt utviklingen av vårt kalkulasjonsprogram Proresult Kalkulasjon siden starten, så jeg kan veilede brukerne i dette. Dessuten holder vi mange kurs i hele landet og da blir det en del spørsmål fra tidligere deltakere og andre som vil kurse seg.

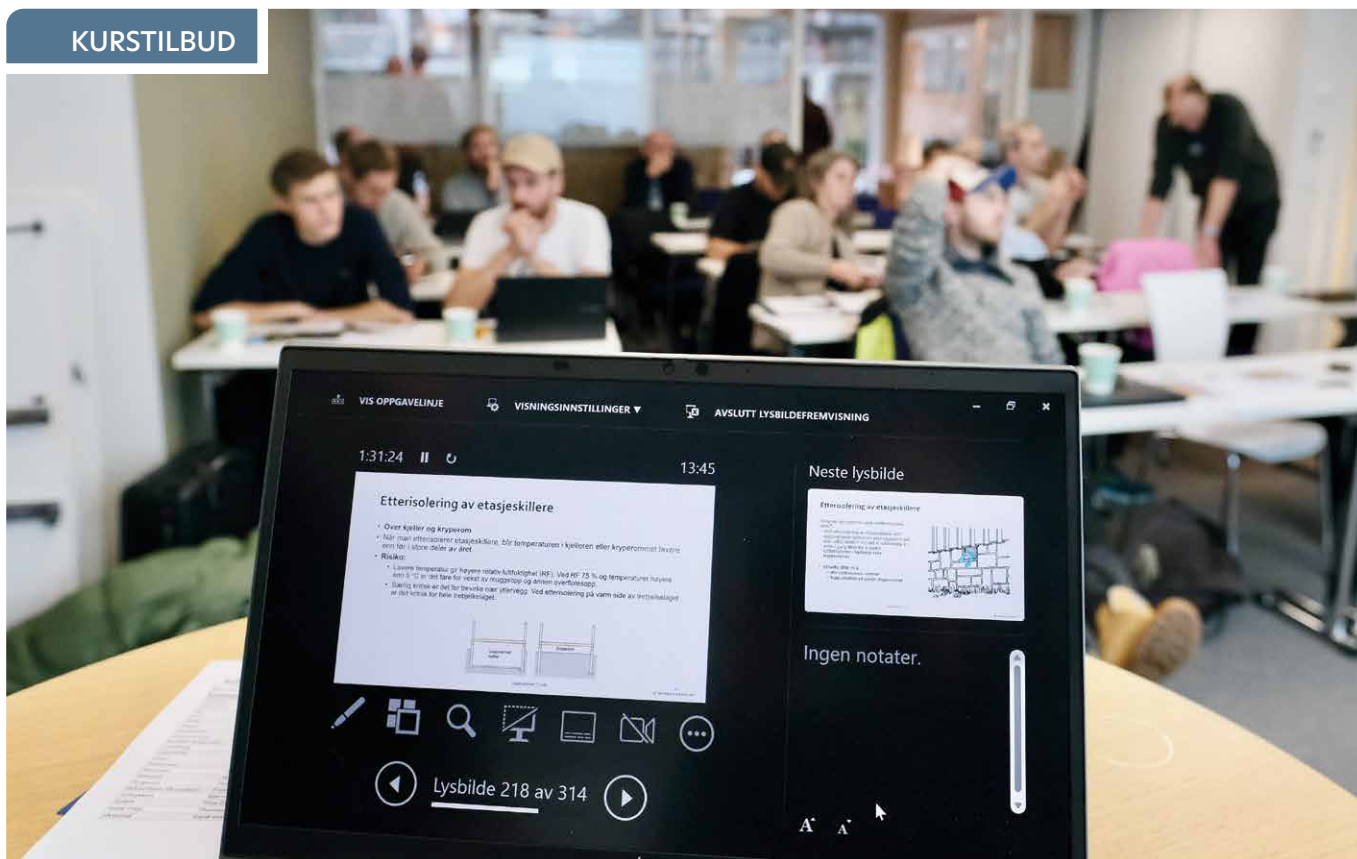
HVA BURDE FLERE SPØRRE DEG OM?

- Det er vel tidspunktet og hvem de spør som er viktig. Det er aldri for tidlig å ringe oss og spørre. Mange håndverkere stoler litt for mye på råd de leser på nettet eller får i butikkene, sier fagsjef Nils Jørgen Brodin.

90 66 19 22

Arbeider på eksisterende bygg er komplisert. Derfor går det en halv kursdag på paragrafer og regelverket.

Blir energirådgiver og bedre på eksisterende bygg

På todagens kurset til Byggmesterskolen blir håndverkere godkjente energirådgivere og lærer siste nytt om tekniske krav, unntaksbestemmelser og energiberegning.

– Arbeider på eksisterende bygg er hovedmarkedet for de fleste byggmesterbedrifter. Og behovet for håndverkere som kan rehabilitering og energisparing er stort og voksende, sier fagsjefene Nils Jørgen Brodin og Jens-Morten Søreide i Byggmesterforbundet.

En av kursdeltakerne er fagtekniker og daglig leder Thomas Støle Fidje i Audna Bygg.

– Vi får mange spørsmål om etterisolering og løsninger. Men som regel er svaret mer komplisert enn kunden tror. De vil fikse trekken i en vegg, mens det er hele huset som taper varmen, sier Støle

«Behovet for håndverkere som kan rehabilitering og energisparing er stort.»

Fidje som kjørte fra Lindesnes for å følge kurset til Byggmesterforbundet.

ENERGIREHABILITERING I VINDEN

Audna Bygg utfører rehabiliteringer, ombygginger, tilbygg og nybygg. Det siste året har kundene blitt mer opptatt av å spare på strømmen.

– Du ser ofte at det er et etterslep i markedet vårt. Folk vil mye, men tar seg god tid. Det er ikke som under korona, der alle plutselig skulle pusse opp badet. Det var raske tiltak, men skal du bygge om huset, montere solcellepanel på taket eller etterisolere, så tar det lengre tid å komme fram til bestillingen, forklarer Støle Fidje.

At han nå er godkjent energirådgiver av Enova, kan få flere kunder til å bestemme seg.

– Jeg synes det blir interessant å lage energirapporter. Da kan vi vise kundene hva de får ut av løsninger. Dokumentasjonen er også viktig for lån og søknader om tilskudd, sier daglig leder i Audna Bygg. ■

– Det er første gang jeg deltar på kurs hos Byggmesterskolen og det er helt klart verdt turen. Eksisterende bygg er en stor del av arbeidsdagen vår og da må vi følge med, sier daglig leder Thomas Støle Fidje i Audna Bygg.

VÅRE KURS:

Fagsjef Nils Jørgen Brodin og advokat Camilla Stenumgård er foredragsholdere med lang erfaring med reklamasjoner.

Kurser håndverkerne til å unngå og løse reklamasjoner

Ingen vil ha dem, mange vil lære om dem: Byggmester skolens nye kurs om reklamasjoner viser hvilke faglige feil og juridiske fallgruver alle utførende håndverkere må passe seg for.

På én dag deler en fagsjef og en advokat i Byggmesterforbundet sine erfaringer om typiske byggefeil ved våtrom, overflater og andre faktorer som førte til reklamasjoner. Og hvilke juridiske utfordringer man får som ansvarlig utførende i et byggeprosjekt som kunden mener har mangler.

– Kurset passer både for ferske og erfarne håndverkere. Vi kombinerer faglige og juridiske råd slik at de kan unngå typiske feil før de inngår avtaler og setter i gang med prosjektet, sier advokat Camilla Stenumgård i Byggmesterforbundet.

Nils Jørgen Brodin er fagsjef for bygningssysikk og skjønner godt at mange

vil bli tryggere på feltet.

– Mange håndverkere har vært borti reklamasjoner og vet at de i beste fall er slitsomme. Det du kjenner til, kan du unngå, sier Brodin og påpeker at de fleste reklamasjoner er ulike og kompliserte.

– Som Camilla sa på kurset, finnes det ikke fasitsvar når det gjelder juss. Så har vi i mange år sett at det er gjengangere innen faglige feil og forhold i avtaler og byggeprosessen du må passe deg for. På kurset går vi gjennom disse og ser hva jussen sier, diskuterer og viser til hva utfallet ble i lignende tvister, sier fagsjefen i Byggmesterforbundet.

ALLE MÅ BLI FLINKERE PÅ DOKUMENTASJON

To av de erfarne kursdeltakerne er byggmester og daglig leder Svein-Erik Knutsen og tømrer Espen Mortensen i Profil Trebygg AS. Fagfolkene har bygget i Asker siden 1995 og dro på kurset fordi de frykter flere konflikter i byggebransjen fremover.

– Vi har ikke hatt mange reklamasjoner opp gjennom åra. Men vi ser at

– Den største utfordringa ved reklamasjoner for tømrere og byggmestere, er dokumentasjonen. Heller for mye enn for lite, råder byggmester Svein-Erik Knutsen (t.v.) og tømrer Espen Mortensen.

kundene blir mer kravstore og at takstmennene etterspør dokumentasjon mange år etterpå som ikke var påkrevd da man bygget, sier Knutsen som selv er takstmann.

– Når nesten nye arbeider som er utført av fagfolk, får TG2 eller TG3 i tekniske tilstandsrapporter på grunn av manglende dokumentasjon, må de utførende våkne og skjerpe seg, mener byggmesteren og tømrerens. ■

- Super-effektivt

- Vi er kjempefornøyd med Proresult-systemet som Byggmesterforbundet anbefaler. Det brukes av alle våre 30 medarbeidere ute i felten, sier daglig leder Øystein Haugland.

Proresult-systemet, som er utviklet i samarbeid med Byggmesterforbundet, gir oss presis time-registrering i sanntid og HMS-informasjon, så vi til enhver tid er ajour med hvordan vi ligger an i forhold til kalkyler og budsjett, sier den daglige lederen i Byggmester Valde AS i Bergen.

- Det har vært et kvantesprang for vår bedrift å bruke Proresult. Frem til vi tok i bruk systemet, skjedde mye rapportering muntlig, med de feilkildene dette kunne medføre. Det var også mye informasjon på papir. Nå har vi et verktøy, som gir oversikt og eksakt innrapportering. For meg som daglig leder, er måten vi jobber administrativt på, som natt og dag, sammenlignet med tidligere. Vi har full kontroll med hvordan vi ligger an i forhold til budsjett og kalkyler. Systemet gir oss presise data, det er viktig for

meg som daglig leder, oppsummerer Øystein Haugland.

TRADISJON OG FORNYELSE

Siden oppstarten i 1966 har Byggmester Valde AS etablert seg som en institusjon i Bergensområdet, og selskapet kan vise til å ha vært involvert i en rekke prestisjetunge prosjekter gjennom årene.

- Vi er en lokalt forankret håndverksbedrift, som er preget av solide tradisjoner og vektlegging av kvalitet i alle ledd. Våre 30 medarbeidere inkluderer to byggmestre og 20 medarbeidere med svennebrev. Men vi tar også samfunnsansvar, og har til enhver tid 5-6 lærlinger for å sikre en kvalifisert rekruttering til bransjen, forteller Øystein Haugland

Firmaet er medlem i Byggmesterforbundet og lokalavdelingen i Bergen.

RASK OPPSTART

Med mange godt voksne medarbeidere på laget, forventet Øystein Haugland at det ville ta tid å ta i bruk Proresult-systemet. Det fordrer nemlig at alle medarbeidere bruker dette. Men det gikk overraskende greit, forteller han.

- Proresult-systemet krever at medarbeiderne ute i felten registrerer timer og forhånds etablerte arbeidsarter via Proresult-mobilappen på sin mobiltelefon. Basen sjekker at dette er korrekt, godkjenner arbeidet og huker av OK, så går tallene i sanntid inn til administrasjonen, som kan følge med om, og når Bas godkjenner. Systemet gir også tilgang til å registrere HMS/KS-hendelser og avvik, noe som er viktig for vårt arbeid. Det ligger mange dokumenter i systemet, som tidligere var på papir. Så det å ta i bruk Proresult-systemet i alle ledd,

Øystein Haugland så et klart forbedringspotensial ved å ta i bruk digitale verktøy og valget falt på Proresult, Byggmesterforbundets anbefalte system.

krevde en omstilling i arbeidsrutiner, det var jeg klar over. Desto mer positivt var det å oppleve at vi var oppe og gikk etter bare noen uker, mens jeg opprinnelig hadde lagt opp til at vi måtte bruke et par måneder på å lære oss dette, smiler Øystein Haugland.

LYDHØRE FOR VÅRE ØNSKER

Når man innfører et nytt digitalt system, er support viktig, spesielt i oppstartfasen. Øystein Haugland roser support-teamet i Proresult.

– Vi har fått god opplæring og supporten har vært veldig bra. Men det jeg også har satt pris på, er at både Proresult og Byggmesterforbundet har vært lydhøre for våre ønsker om tilpasninger og utvikling av systemet. Så dette har vært en god prosess for oss, og vi har høstet en stor effektiviseringsgevinst.

VEIEN FREMOVER

Byggmester Valde AS har nå integrert systemet i den daglige virksomheten. Neste steg er å utnytte kalkulasjonsmodulen, Proresult Kalkulasjon, fullt ut.

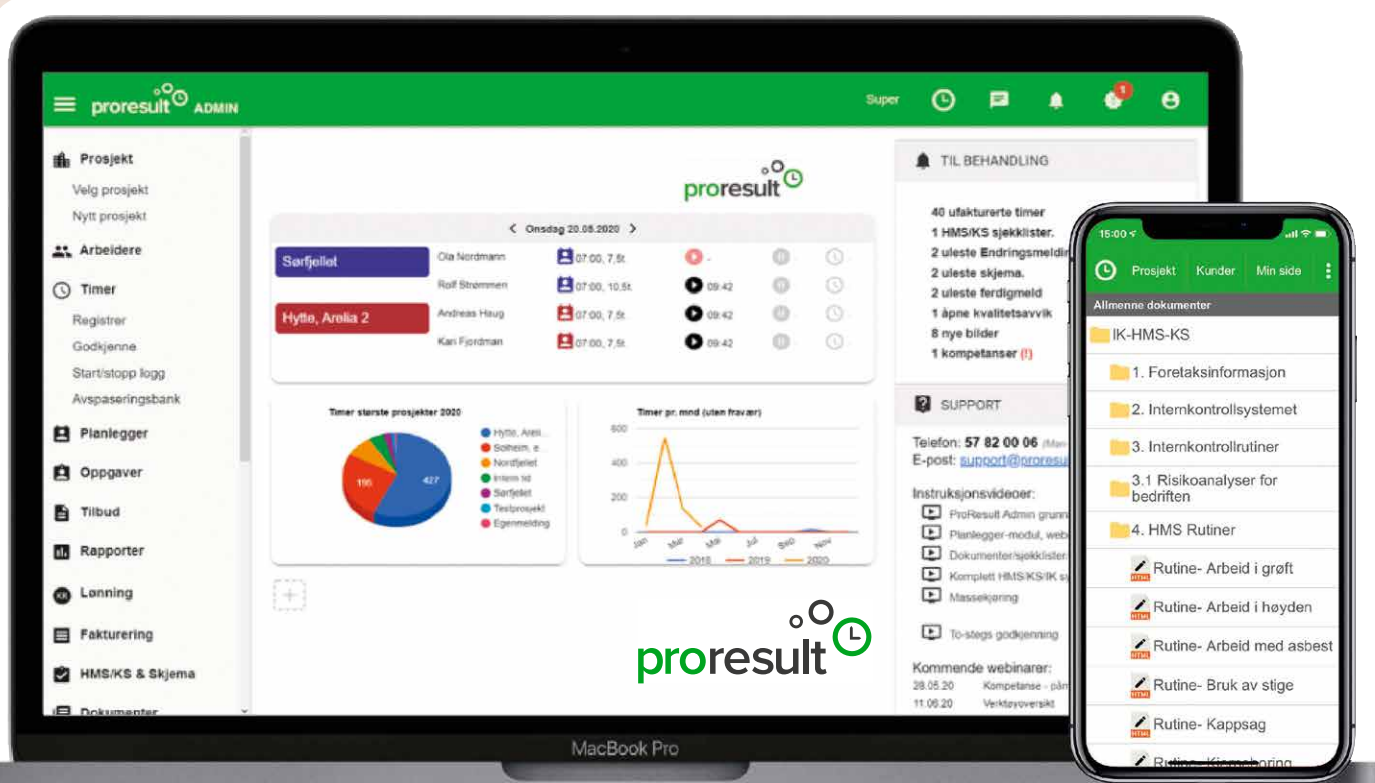
– Vi har så vidt begynt å bruke kalkulasjonsmodulen, og erfaringene så langt er positive. Vi opplever nå at vi har tatt steget fullt ut i digitaliseringen av de administrative funksjonene i bedriften, uten at dette har gått på bekostning av våre sterke håndverksmessige tradisjoner. Tilbakemeldingen fra våre medarbeidere er også udelt positive, det er enkelt å bruke appen og foreta registreringer, oppsummerer daglig leder Øystein Haugland.

SLAGKRAFTIG MEDLEMSTILBUD

– Proresult-systemet tilbys til alle i byggebransjen, men medlemmer i Byggmesterforbundet får rabatterte priser.

– Byggmesterforbundet bidrar med å utvikle innhold både i kalkulasjons- og HMS/KS-modulen, forteller fagsjef Nils Jørgen Brodin i Byggmesterforbundet. Det er lagt vekt på å oppfylle kravene i regelverket gjennom rutiner og tilhørende sjekklister. Det betyr at bedriften kan ha en trygghet for at de har et styringsystem med HMS og KS i henhold til gjeldende regelverk og som oppdateres løpende, sier Brodin. ■

«Gir oss presis timeregistrering i sanntid og HMS-informasjon, så vi til enhver tid er ajour med hvordan vi ligger an i forhold til kalkyler og budsjett.» ØYSTEIN HAUGLAND, BYGGMESTER VALDE

Advokatfullmektig Nicolai Dammyr, Byggmesterforsikring:

– Full seier til vår kunde

– Vi er glade på vår kunde Braatens Byggfornyelses vegne, smiler advokatfullmektig Nicolai Dammyr etter at lagmannsretten opprettholdt resultatet fra Oslo tingrett. Kravet mot Braatens Byggfornyelse AS på drøyt fire millioner endte med frifinnelse og at byggherren isteden ble dømt til å betale Braatens Byggfornyelse og BMF sine sakskostnader.

– Når seriøse håndverksbedrifter blir utsatt for så urimelige krav som byggherren i dette tilfellet fremførte, mente vi at vi hadde en forpliktelse til å gjøre en ekstra innsats for å bistå vår forsikringskunde. Det har tatt mye tid med hyppige sakkyndige og juridiske vurderinger for å etterprøve og motsi byggherrens mange og til dels motstridende påstander.

– Heldigvis har Byggmesterforbundet bidratt med nødvendige vurderinger og rapporter for å dokumentere at Braatens Byggfornyelse har utført tilfredsstillende arbeid. Det mente vi hele tiden at det

hadde. Da er det ekstra hyggelig at retten kommer til samme konklusjon, etter at saken har vært behandlet både i tingretten og lagmannsretten med samme resultat, sier advokatfullmektig Nicolai Dammyr.

HÅNDVERKERTJENESTELOVEN V.S. BUSTADOPPFØRINGSLOVA

Byggherren mottok et tilbud fra Braatens Byggfornyelse som ble akseptert. I ettertid kom byggherren med en ny kontrakt, som ikke ble akseptert av Braatens, og heller ikke underskrevet.

– Dette er en prinsipiell sak som får konsekvenser ut over denne saken. Med lagmannsrettens domsslutning, er det blitt streket opp et tydeligere skille mellom forbrukerrettigheter etter bustadslovgivninga og Håndverkstjenesteloven. Vår kundes arbeid ble av retten vurdert å falle inn under Håndverkstjenesteloven, det kan ha vært avgjørende for mangelsvurderingene som retten foretok. Retten kom frem til at Braatens Byggfornyelse har levert tjenester som tilfredsstillende kravene i loven, og dermed vant håndverkeren frem, sier Nicolai Dammyr.

GLAD PÅ KUNDENS VEGNE: - Vi er fornøyd med at ting- og lagmannsretten var enige med oss. Braatens Byggfornyelse har vært gjennom et stort press over fem år, og vi gleder oss på kundens vegne, smiler advokatfullmektig Nicolai Dammyr.

Bygg- og tømrermester Pål Braaten:

- En tøff tid

- Vi trengte en 100 - 0 seier. Jeg er selvsagt veldig glad og fornøyd med at vi fikk fullt medhold på alle punkter i Lagmannsretten og endelig kan sette sluttstrek for denne saken etter fem lange års kamp, sier Pål Braaten i Braatens Byggfornyelse AS.

Han unner ingen å havne i denne situasjonen med endeløse runder i rettsapparatet.

- Det ble fremsatt voldsomme anklager fra motparten. Jeg har regnet ut at vi har brukt rundt 4.000 timer på denne saken gjennom fem lange år. En av utfordringene var at motparten stadig kom opp med nye ting. Det var som å få nye håndgranater kastet i fanget gjennom hele rettsprosessen, og vi måtte forholde oss til at en av disse kunne sprengte, hvis vi ikke fulgte nøye opp. Så dette har kostet tid, penger og mye energi. Når man samtidig skal jobbe med nye prosjekter og har en sånn sak hengende over seg, sier det seg selv at det går ut over produktiviteten for et lite firma som oss med 13 medarbeidere, sier Pål Braaten.

- Vi hadde heldigvis opparbeidet oss en solid egenkapital, så vi kunne stå i stormen, legger han til.

VIKTIG Å BLI TRODD

Både Byggmesterforbundet og Byggmesterforsikring ble kontaktet på et

tidlig stadium, og Pål Braaten er takknemlig for måten han ble møtt på.

- Det å bli trodd og få støtte fra eget forsikringsselskap og forbund var utrolig viktig i starten. Allerede etter første møte lettet det 14 kilo av skuldrene. Jeg må også si at det har vært viktig for meg å bli støttet på det personlige plan. Kolbjørn Røsteli og Nicolai Dammyr i Byggmesterforsikring har backet meg løpende gjennom hele prosessen. Jeg opplever at de har lagt et personlig engasjement i min sak, det har jeg satt stor pris på.

- Hvis jeg kan si at jeg har lært noe gjennom prosessen, er det å være nøye med å skrive tilbud og dokumentere hva man har ansvar for, og ikke ansvar for. En grundig, løpende dokumentasjon gjennom prosjekter kan aldri undervurderes. Når det er sagt, blir man litt maktesløs når motparten legger på bordet påstander som ikke har rot i virkeligheten. Dette har vært en høyst spesiell sak, uten at jeg vil beskrive motpartens mange krumspring nærmere, avrunder Pål Braaten.

Fagsjef Plan og bygningsloven Jens-Morten Søreide, Byggmesterforbundet:

- Skriftlighet trumfer alt

- Dette har vært en høyst spesiell sak, jeg tror ikke jeg har vært borte i noe tilsvarende som denne. Motparten brukte både Sintef Byggforsk og OPAK som sakkyndige. Jeg ble brukt som sakkyndig for Braatens Byggfornyelse og kom frem til at arbeidene utført av Braatens holdt en faglig tilfredsstillende standard. Det nådde vi frem med. Noe av hovedpoenget var å avgrense arbeid

Jens-Morten Søreide.

utført av Braatens i forhold til andre involverte i prosjektet, se på det Braatens faktisk hadde utført, oppsummerer Jens Morten Søreide.

- Generelt vil jeg si som mitt råd; Skriftlighet er utrolig viktig, både når det gjelder hva som skal utføres i henhold til gitte standarder, avgrensninger, og prosessen i forhold til fremdrift. Sørg for at du som byggmester ikke påtar deg et større ansvar enn det som er kontraktsfestet!

God nytte av medlem

Kjetil Eriksen (t.h.) med faglig leder Espen Kronlund, tømmerbasene Markus Matre og Kristoffer Bjørnstad.

Alltid en god grunn til å være medlem

KJETIL ERIKSEN

Leder Tømrmester Kjetil Eriksen AS med 20 ansatte. Styremedlem og leder i Byggmesterforbundets styre 2002-2006.

– Selv om behovet for å søke støtte i et forbund endrer seg med årene, er det alltid en god grunn til å være medlem i Byggmesterforbundet, mener Kjetil Eriksen.

– Da jeg startet som enkeltmannsforetak for 40 år siden og senere eta-

BYGGMESTERFORBUNDET TILBYR KURS OG INFORMASJON

- Klasseromskurs og e-læring innen fag, jus, sikkerhet mm.
- Faglige og juridiske foredrag og webinar
- Digital arbeidsgivertjeneste - «Arbeidsgiver'n»
- Nyhetsbrev og Medlemsnett
- Fagbladet Byggmesteren

blerte aksjeselskap, søkte jeg hjelp i etableringen og for å sørge for at jeg skulle drive en seriøs virksomhet. Senere etter hvert som jeg fikk flere ansatte, meldte det seg behov for hjelp med kontrakter og i kompetanseheving for meg selv og de ansatte. Nå ser jeg først og fremst på at medlemskap er viktig for å være en del av en arbeidsgiverorganisasjon og et organisert arbeidsliv. Vi har ikke det samme behovet for hjelp.

– Mange medlemmer legger vekt på råd og hjelp fra juristene?

– Ja, men vi bruker mer jus med kontrakter for å unngå at problemer oppstår.

Juridiske råd har spart oss for store beløp

ARILD KOLLTVEIT

Daglig leder i K.A. Løvik AS, Loddefjord 33 ansatte. Firmaet har vært medlem i vel 40 år, styremedlem lokalt og sentralt i sju år. Nå nestleder i Byggmesterforbundets styre.

– Vi ber gjerne Byggmesterforbundets advokater om råd og juridisk vurdering av avtaler og kontrakter som omfatter

mer enn standardvilkårene. Det har spart oss for problemer i etterkant.

– I ett tilfelle som gjaldt en omfattende endring, førte juridisk hjelp til at kunden dekket kostnadene selv om de først hevdet at endringen var vår feil. Vi kunne fått hjelp av dyktige advokater lokalt, men ville i tilfelle fått et honorar-krav som vi ikke er belastet med av

BYGGMESTERFORBUNDET TILBYR HJELP OG RÅDGIVNING

- Juridisk hjelp med kontrakter, tvistesaker, mm.
- Byggfaglige og tekniske råd
- Arbeidsgiveransvar

forbundets advokater.

– Medlemskapet gir oss for øvrig gode muligheter til å møte kolleger til sosialt samvær og faglige samtaler. Det er ofte nyttig å møte andre som man kan diskutere den daglige driften med og høre hvilke erfaringer og utfordringer de har i det daglige.

– Vi har mange utfordringer i lover og regler som bestemmes sentralt. Det er derfor godt å ha Byggmesterforbundet som kan jobbe overfor de sentrale myndighetene med rammebetingelsene våre.

BYGGMESTERFORBUNDET TAR BRANSJE- OG SAMFUNNSANSVAR

- Rekruttering av nye lærlinger og fagarbeidere
- Politisk påvirkning – seriositet, rammebetingelser, byggeregler, lønns- og arbeidsvilkår, mm.
- Ivaretar tømmerfaget, fagutdanningen og Mesterutdanningen

Vil påvirke rammebetingelser

FREDRIK MARTINSEN

Daglig leder MSBE, Martinsen & Stenstad Boligentreprenør AS, Bærum. 10 ansatte. Medlem i Byggmesterforbundet siden 2020.

– Viktigste grunn til at vi meldte oss inn, var at vi vil være med og påvirke hva Byggmesterforbundet skal jobbe med. Vi vil ha en stemme og være et aktivt medlem som bidrar i arbeidet med bransjens

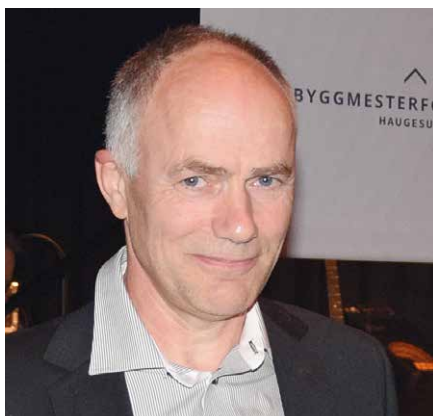
rammebetingelser.

– Jeg hadde drevet firma i 20 år og har alltid vært opptatt av et organisert arbeidsliv, også da jeg var arbeidstaker, men ventet med innmeldingen til forbundet gikk ut av BNL og vi ikke ble tvunget til å være med i BNL og NHO. Jeg var ikke tilhenger av tvungent medlemskap.

– Synes du at du blir hørt?

– Ja, absolutt. Jeg har mange gode

samtaler med leder i lokalforeningen, Byggmesterforbundet Region Øst, og har inntrykk av at det er ekte interesse for hva medlemmene mener og er opptatt av. Vi er avhengige av gode nettverk for å overleve, og det får vi i forbundet. Selv om det tar litt tid å bli kjent i en stor lokalforening, har jeg møtt kolleger i møter og sosiale sammenhenger som jeg gjerne kan spørre til råds og utveksle erfaringer med.

ROY SKORSTAD

Driver eget firma og er for tida eneste ansatte på jakt etter en godt kvalifisert ansatt. Medlem siden 2002, tillitsvalgt i forbundet sentralt og i byggmesterlauget lokalt i åtte-ni år.

Fellesskap med kolleger

– Fellesskapet og det kollegiale, at vi kan dele erfaringer og kunnskap, også lokalt, er en viktig grunn til at jeg er medlem. Som tillitsvalgt sentralt, har jeg møtt kolleger over hele landet, og sett at vi har mange av de samme utfordringene. Jeg har også stor nytte av å spørre fagsjefene i forbundet til råds, og diskutere løsninger med dem.

– Hvilke medlemsfordeler benytter du?

– Vi får gode priser på telefonabonnement, forsikring – og yrkesskadeforsikring spesielt. Det er også en stor fordel å få tilgang til Standard Norges standard-

BYGGMESTERFORBUNDET SKAPER MØTEPLASSER

- Lokalforening/regionkontor – lokal møteplass og hjelp med lokale utfordringer
- Tilslutning til Bygghåndverk Norge – landsforeningen for bygghåndverksfag

kontrakter til håndverkertjenesteloven og bustadoppføringslova.

– Jeg er godt kjent med at forbundet også tilbyr juridiske råd og assistanse, men har heldigvis ikke hatt behov for det!

Håvard
AlterskjærCamilla
StenumgårdEirik
Gåskjønli

Du kan få hjelp med:

- Entrepriserett
- Håndverkertjenesteloven
- Bustadoppføringslova
- NS-kontrakter og kontrakter med profesjonelle kunder
- Arbeidsrett
- Anbudsrett og forhandlede konkurranser, inkl. regelverket for offentlige anskaffelser

Få den juridiske hjelpen du trenger hos advokatene i Byggmesterforbundet

For å drive en suksessfull og fremtidsrettet bedrift, er det i dag nødvendig å følge mange lover og regler. Advokatene som arbeider i Byggmesterforbundet, har til oppgave å gi medlemmene den hjelpen de trenger.

Advokatene kan både bistå som prosessfullmektiger i tvistesaker og med direkte svar i mindre kompliserte spørsmål. Bistand til slike mindre kompliserte spørsmål er en gratis medlemsfordel, så her slipper

man å være bekymret for at «taksammet» går fra første minutt. Ofte er det andre medlemmer som har hatt lignende problemstillinger tidligere, noe som gir grunnlag for god og effektiv bistand.

KJENNER HÅNDVERKSBRANSJEN

Vi er opptatt av at det skal være lav terskel for å ta kontakt – her møter du advokater som er erfarne med å arbeide for og sammen med håndverksbransjen. Samarbeid med faglige ressurser i Byggmesterforbundet gir gode forutsetninger for å løse saker med tekniske og faglige problemstillinger.

Medlemmer har også eksklusiv tilgang til ulikt informasjonsmateriale

– herunder maler for mange vanlige arbeidsrettslige problemstillinger.

I tillegg gir medlemskap i Byggmesterforbundet regelmessig oppdatering om nye regler og regelendringer.

STYRE UNNA FALLGRUVENE

Det finnes mange fallgruver i lover og regler i byggebransjen. Eksempelvis gir loven mange rettigheter til kunder som er forbrukere, og proffe kunder forsøker ofte å bruke kontrakten til å overføre risiko til sine underentreprenører. Med hjelp fra advokatene i Byggmesterforbundet er din bedrift godt rustet til å møte slike utfordringer. ■

**PAPIRUTGAVER
I POSTKASSA**
åtte ganger i året

ALLE MEDLEMMER FÅR FAGTIDSSKRIFTET BYGGMESTEREN

**INKLUDERT
TØMREREN
- SPESIAL-
SEKSJONEN
OM TØMRER-
FAGET**

NYHETSBREV
tre ganger i uka

Som medlem i Byggmesterforbundet får du abonnement på Byggmesteren på papir og digital tilgang til nettsidene inkludert.

Papirutgavene og nettsidene er spekket med faglig innhold om tømmerfaget og bygging med tre. På nett finner du også digitale utgaver av bladet fra de siste fem årene.

! Fagtidsskriftet Byggmesteren er rangert som en av de viktigste medlemsfordelene ved siden av forsikring og juridisk rådgivning, viser undersøkelser blant Byggmesterforbundets medlemmer.

NETTSIDENE
oppdateres
daglig med
bransjenyheter
og fagartikler

Slik blir du medlem

Alle bedrifter som driver virksomhet i tømrerfaget og oppfyller våre opptaksvilkår er velkommen som medlem!

↓ SE DINE FORDELER:

Medlemsfordeler

Innkjøpsavtaler, forsikring og garantier, hjelp av våre advokater og fagavdeling er noen av fordelene du har som medlem i Byggmesterforbundet.

FELLESKAP

ADVOKAT-
OG FAGHJELP

FORSIKRING
OG GARANTI

INNKJØP

KURS OG
UTDANNING

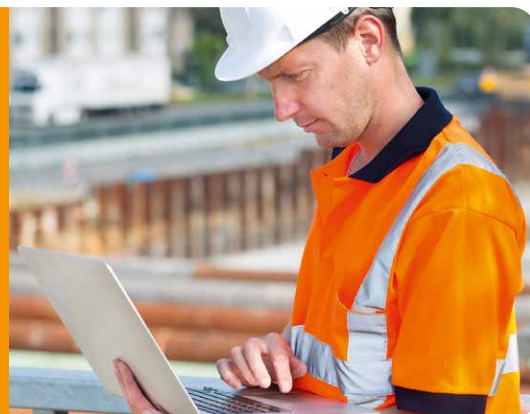

POLITISK
PÅVIRKNING

Fordelskalkulatoren

Din bedrift kan gjøre store besparelser ved å bruke medlemsfordelene aktivt. Fordelskalkulatoren viser deg hvordan det lønner seg å være medlem i Byggmesterforbundet!

← PRØV FORDELSKALKULATOREN OG SE HVOR MYE DU KAN SPARE!

Slik blir du medlem

Bedrifter som driver virksomhet i tømrerfaget, og oppfyller opptakskravene nedenfor er velkomne til å søke om medlemskap. Bruk QR-koden eller:

byggmesterforbundet.no/bli-medlem/

SJEKK AT BEDRIFTEN OPPFYLLER OPPTAKSVILKÅRENE:

1. Aksjeselskap som har drevet virksomhet i tømrerfaget eller beslektet næringsvirksomhet i minst 2 år.
2. Bedriften skal ha en fast ansatt daglig og/eller faglig leder med:
 - mesterbrev i tømrerfaget
 - eller svennebrev med minst 2 års yrkespraksis i tømrerfaget
 - eller svennebrev i tømrerfaget og en av følgende tilleggskursutdanninger:
Fagskolelinje for bygg, bachelor-/ingeniørlinje for bygg, master i teknologi/sivilingeniør for bygg
3. Bedriften skal dokumentere å ha gyldig ansvarsforsikring og skatteattest uten skyldig skatt eller merverdiavgift.
4. Bedriften skal være godkjent, eller dokumentere å oppfylle vilkårene til godkjenning, som opplæringsbedrift.

**BYGGMESTER
FORBUNDET**

**Dyktige fagfolk
- sterkere sammen!**